

exemplaren maar ook de ongeringde vogels meden de tuin. Meer dan bij het gebruik van mistnetten het geval was. Wij vermoeden dat de negatieve ervaring met de voedersilo's, de belangrijkste attractie van de tuin, hiervan de oorzaak is.

Figuur 2. Ringen met handdoek.

Speciale ringen

Het ringen van halsbandparkieten gebeurt met speciaal hiervoor ontworpen ringen. (7mm, extra laag en gemaakt van roestvrij staal). Ze worden gebruikt omdat de vogels een erg korte tarsus hebben. Het vergt enige oefening deze ringen correct aan te brengen. Het blijkt dat deze ringen met een goede camera of telescoop en enig geduld, ook in de tuin zijn af te lezen.

Figuur 3. Hanteren: Veilig alternatief voor ringersgrip.

Hanteren

Het hanteren van halsbandparkieten is geen sinecure. De vogels hebben zeer krachtige snavels en scherpe klauwen die zij zeker zullen gebruiken. Hoewel men geen vingers zal verliezen zijn bloederige verwondingen aan de handen geen uitzondering. Ons advies is de vogels te wikkelen in een handdoek waarbij u ook de kop van de vogel kan bedekken. Zo bent u beschermd tegen beten en krassen. Dit wikkelen kalmeert de vogel ook, zodat hanteren verder soepel en stil kan verlopen. De ringersgrip wordt niet geadviseerd,

omdat parkieten met hun snavel erg wendbaar zijn. Manipuleer daarom de kop met duim en wijsvinger en gebruik de rest van de hand om vleugels tegen het lijf te houden.

Figuur 4. Hanteren met handdoek.

Sexen en leeftijdbeplating

Net uitgevlogen jongen van de halsbandparkiet zijn te herkennen aan hun donkere ogen en rode ondersnavel. Verder lijken zij op het vrouwtje. Tweejarige mannetjes die op het punt staan door te ruïen naar volwassen kleeft hebben vaak al een zwarte teugel en enkele blauwe veertjes aan de achterzijde van de kop. Door de veren aldaar op te blazen worden deze zichtbaar. Ook kan aan de onderkant van de vleugel aan de verspreiding van de gele kleur op de dekveren en aan de vorm van de handpennen de leeftijd en sexe worden bepaald. Voor meer informatie hier over verwijzen we graag naar Butler & Gosler (2004).

Literatuur

Butler C.J. & A. Gosler. 2004. Sexing and ageing Rose-ringed Parakeets *Psittacula krameri* in Britain. *Ringling & Migration* 22: 7-12. British Trust for Ornithology. Downloaden van: www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03078698.2004.9674305

Roelant Jonker & Wouter Teunissen, director@cityparrots.org

Het invoeren van ringgegevens van nestjongen: aansluiting van de Digitale Nestkaart op GRIEL

Jeroen Nienhuis & Henk van der Jeugd

Jaarlijks worden tienduizenden nestjongen geringd. Dat levert waardevolle gegevens op waar we iets van kunnen leren over onze eigen broedvogelpopulaties en over de lotgevallen van vogels in hun eerste levensjaar. Bijvoorbeeld de sterfte in de kwetsbare periode kort na het uitvliegen en in de eerste winter, de verschillen

tussen leeftijdsgroepen in trekroute en overwinteringsgebied, en dispersie van geboorteplek naar de plaats van vestiging als broedvogel. Om het ringen van nestjongen in Nederland te bevorderen heeft Vogeltrekstation enkele jaren geleden het Pullenproject gestart (zie informatie op www.vogeltrekstation.nl).

Voorwaarde voor het meedoen aan het Pullenproject is het invullen van nestkaarten van SOVON. De gegevens van de geringde vogels worden namelijk nog waardevoller als er ook gegevens zijn over de nesten waarin de jongen zijn geringd. Binnen het nestkaarten-project worden gegevens verzameld voor het bepalen van broedbiologische parameters zoals het aantal gelegde eieren, de timing van het legbegin en het uiteindelijke broedsucces (voor meer informatie zie www.sovon.nl/nestkaart). Daarvoor worden alle bezoeken aan nesten op een standaard wijze geregistreerd. Voor het correct berekenen van de broedbiologische gegevens is het belangrijk ook de bezoeken aan mislukte nesten, waar dus geen pullen werden geringd, in te voeren.

Om de gehele levensloop van de vogels van ei tot dood te kunnen volgen is het belangrijk om een koppeling te kunnen maken tussen de geringde vogels en het nest waar ze uit komen. Tot nu toe was dit moeilijk omdat de ringgegevens gescheiden moesten worden ingevoerd in GRIEL. In de Digitale Nestkaart kunnen behalve gegevens die te maken hebben met de reproductie ook alle ringgegevens worden opgeslagen die in GRIEL worden gevraagd (o.a. coördinaten, ringnummers, biometrie, herringde vogels). Het is nu mogelijk om deze gegevens vanuit de nestkaart naar GRIEL te exporteren. Dit biedt als voordeel dat de gegevens niet twee keer hoeven te worden ingevoerd, en dat de koppeling tussen nestgegevens en ringgegevens gewaarborgd is. Daarnaast biedt het gebruik van de Digitale Nestkaart nog een aantal voordelen:

- Alle gegevens staan per broedsel bij elkaar.
- De familierelaties worden goed gedocumenteerd. In GRIEL is dat op dit moment niet mogelijk.
- De biometrie kan, net als een aantal andere gegevens, worden gebruikt voor het berekenen van het legbegin.
- Er kunnen foto-bestanden worden gekoppeld aan nestkaarten.
- Er kunnen gegevens worden opgeslagen die niet ingevoerd kunnen worden in GRIEL (o.a. de

poot waarom de ring zit en de methode die is gebruikt om het geslacht te bepalen).

Om de ingevoerde gegevens niet in te hoeven voeren in zowel GRIEL als Digitale Nestkaart is er een export mogelijkheid gemaakt vanuit het nestkaarten programma. Hiermee kunnen gegevens eenvoudig worden opgeslagen in een bestand dat vervolgens in GRIEL kan worden ingelezen. In het GRIEL-bestand worden de volgende gegevens uit de Nestkaart opgenomen:

- vangsten (ringmeldingen en terugvangsten),
- terugmeldingen van geringde prooivogels,
- biometrie (indien gewenst).

Gegevens over herringde vogels kunnen op dit moment nog niet worden overgenomen.

Om de GRIEL export goed te laten werken moet u aangeven aan welk(e) project(en) de gegevens in GRIEL moeten worden gekoppeld. De hiervoor benodigde projectnummers kunt u in GRIEL onder 'Mijn administratie -> Mijn projecten' vinden (figuur 1). Ook dient u uw ringersnummer in te vullen. U vindt uw ringersnummer onder andere op uw ringvergunning.

Figuur 1. Het nummer van het project waaraan u de gegevens in Nestkaart wilt koppelen vindt u 'Mijn administratie -> Mijn projecten'

Het is mogelijk de gegevens in nestkaart aan meerdere projecten in GRIEL te koppelen. U kunt bijvoorbeeld gegevens van een langlopende nestkaststudie aan een RAS project koppelen, 'losse' ringgegevens van diverse soorten aan een pullen project, of gegevens van uil- of roofvogelnesten aan een WRN project. Om de met nestkaart gemaakte bestanden te kunnen importeren in GRIEL zijn ook rechten nodig om van de bulkupload gebruik te kunnen maken. Als u niet over deze mogelijkheid beschikt, neem dan contact op met het Vogeltrekstation.

In april komt er een nieuwe versie van de Digitale Nestkaart uit (versie 4.0) waarin behalve de GRIEL-export onder andere de volgende verbeteringen zitten ten opzichte van de huidige versie (3.8, uitgekomen in juni 2011):

- Een wizzard voor het eenvoudig invoeren van nieuwe nestkaarten.
- Er kunnen foto's worden gekoppeld aan nestkaarten.
- Nieuwe analyse: het aantal grootgebrachte jongen per geringde vogel per jaar.
- Nieuwe analyse: het jaar van eerste broedsel van een geringde vogel en het aantal jaren dat een vogel een broedpoging heeft gedaan.
- Nieuwe analyse: paarbanden van geringde vogels.
- Nieuwe analyse: conditie van jongen (op dit moment alleen beschikbaar voor steenuilen)
- De ringgegevens kunnen worden geëxporteerd als GEDCOM-bestand o.a. om stambomen te maken met genealogie programma's.
- Er kunnen nestkaarten worden gezocht op het ringersnummer en het projectnummer van de geringde vogels.
- Er kan een Google-Earth bestand worden gemaakt waarmee het broedsucces van nesten met gekleurde symbolen kan worden weergegeven.
- Er kunnen nieuwe nestkaarten worden aangemaakt met behulp van Google-Earth en GPS-bestanden.

In eerdere versies toegevoegde mogelijkheden die van belang kunnen zijn voor ringers:

- Het aanmaken van nestkaarten van nestkasten door alle kasten uit een jaar in één keer te kopiëren naar een nieuw jaar.
- Het invoeren van nestkaarten per bezoekdatum.
- Er kan een overzicht van actieve nesten worden gemaakt (met gegevens van laatste bezoek).
- Er is een bezoekenplanner op basis van ingevoerde waarnemingen (met o.a. nesten met ringbare jongen op een bepaalde datum).
- Er kunnen coördinaten uit een GPS-bestand worden ingelezen.
- Er zijn meerdere broedbiologische analyses ingebouwd (o.a. legbegin en Mayfield)

Ga naar www.sovon.nl/nestkaart voor een uitgebreider overzicht van de mogelijkheden en om de Digitale Nestkaart te downloaden.

Jeroen Nienhuis, jeroen.nienhuis@sovon.nl
Henk van der Jeugd, h.vanderjeugd@nioo.knaw.nl

Geciteerd uit Ringersnet

Gijs van Tol

Naast OHV is Ringersnet een belangrijk medium voor de communicatie tussen ringers (HULDE aan de webmasters!). Naast een snelle uitwisseling van feiten en meningen is Ringersnet soms ook de basis voor gedegen studies, zoals bijvoorbeeld over de mezentrek.

Het is niet de bedoeling om alle informatie-uitwisseling op Ringersnet samen te vatten voor OHV. Toch zijn er zo nu en dan discussies waarvan je denkt: "Hé, dat is misschien wel interessant om dit later nog eens terug te lezen". Hieronder samenvattingen van een tweetal interessante discussies die de afgelopen maanden op ringersnet te lezen waren, en tenslotte nog een aanvulling op een bericht in de vorige editie van 'geciteerd uit Ringersnet'.

Zwarte merel vrouwen

Henri Bouwmeester meldt op 14 november opvallende merels: *"Zwarte vrouwen, die amper van mannen te onderscheiden zijn, met alleen een beetje streping op de keel. In diverse gevallen hebben deze vogels ook enkele of meerdere zwarte veertjes, vooral op de borst, met bruine randen"*.

Koen Maes meldt ook zo'n donkere merel uit de omgeving van Antwerpen en Philippe Schepens, die sinds eind oktober aan de Belgische kust grote hoeveelheden merels heeft geringd, constateerde dat ook bij hem de meeste overjarige vrouwtjes donkerder zijn dan de lokale vogels: *"Vaak bijna zwart, met veelal een zwarte staart. Soms zijn ze alleen van de jonge mannetjes te onderscheiden door de keel (en de rui in de vleugels). Eerstejaars vrouwtjes zijn iets minder donker"*. Verder merkte hij op dat ook de gemiddelde vleugellengte bij deze merels iets groter is dan bij de lokale vogels.

Naar aanleiding van deze meldingen vraagt Norman van Swelm zich af of hier mogelijk sprake is van oostelijke ondersoorten, zoals bijvoorbeeld maximus uit de Himalaya; hij verwijst daarbij naar Vaurie (1959). Kees Roselaar is hierover erg stellig: *"Vrouw merels zijn gewoon heel erg variabel"*. Hij verwijst daarvoor naar Eck & Geidel (1971), die allerlei typen (merel)vrouwen onderscheiden en benoemen en ook naar de geografische herkomst hebben gekeken. Maximus zit alleen in de noordwestelijke Himalaya en heeft een vleugel van 150 mm of meer; zulke grote maten ziet Kees Roselaar nog niet bij onze 'zwarte' vrouwtjes. *(Spijtig dat zo'n artikel als van Eck & Geidel moeilijk*